

הלכות עדות פֶּרֶק ה

א. אין חותכין דין מן הדינין על פי עד אחד, לא דיני נפשות ולא דיני ממונות שנאמר "לא-יקום עד אחד באיש, לכל-עון ולכל-חטאת" (דברים יט, טו); ומפי השמועה למדו שקם הוא לשבועה, כמו שבארנו בהלכות טוען.

ב. בשני מקומות האמינה תורה עד אחד בסוטה שלא תשטה מי המרים, ובעגלה ערופה שלא תערף, כמו שבארנו במקומן. וכן מדבריהן, בעדות אשה שיעיד לה שמת בעלה. וכן כל מקום שעד אחד מועיל, אשה ופסול כן מעידין חוץ מעד אחד של שבועה: שאין מחיבין שבועה אלא בעדות עד כשר הראוי להצטרף עם אחר, ויתחייב זה הנשבע על פיו ממון.

ג. "על-פי שנים עדים, או על-פי שלשה-עדים" (ראה דברים יז, ו; דברים יט, טו), לעשות שלושה כשנים. מה השנים, אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול, בטלה העדות אף השלושה. והוא הדין למאה, אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול בטלה העדות, בין בדיני נפשות בין בדיני ממונות.

ד. במה דברים אמורים, בזמן שנתכוננו כלם להעיד. אבל אם לא נתכוננו כלם להעיד מה יעשו שני אחים בכלל העם וראו כשהרג זה את זה, או כשהחבל בו, או כשחטף חפץ מידו.

ה. וכיצד בודקין הדבר: כשיבואו לבית דין עדים מרבין פת אחת, אומרים להם, כשראיתם זה שהרג או חבל, להעיד באתם או לראות: כל מי שאמר לא באתי להעיד עליו, אלא לראות מה הדבר, ובכלל העם באתי מפרישין אותו; וכל מי שאמר להעיד באתי, ולכון העדות מפרישין אותו. אם נמצא באלו שנתכוננו להעיד קרוב או פסול, עדות כלם בטלה.

ו. במה דברים אמורים, בשהיה בהן קרוב או פסול. אבל אם היו כלם כשרים, אחד המתכונן להעיד ואחד שלא נתכונן להעיד הואיל וראה הדבר וכוון עדותו, והיתה שם התראה, חותכין הדין על פיו, בין בדיני ממונות בין בדיני נפשות.

ז. שטר שהיו עדיו מרבין, ונמצא אחד מהן פסול, או שהיו בהם שנים קרובים זה לזה, והרי אין העדים קיימין כדי לשאל אותן אם יש שם עדות ברורה שכלם ישובו לחתם, שהרי נתכוננו כלם להעיד הרי זה בטל; ואם לאו, תתקיים העדות בשאר.

ח. ולמה מקיימין העדות בשאר שהרי אפשר שחתמו הכשרים, והניחו מקום לגדול לחתם, ובא זה הקרוב או הפסול, וחתם שלא מדעתם. אף על פי שהעד שחתם תחלה בשטר, הוא הפסול הרי השטר כשר.

ט. כל עד שהעיד בדיני נפשות, אינו מורה בדין זה הנהרג, ולא ילמד עליו לא זכות, ולא חובה. ואם אמר יש לי ללמד עליו זכות, משתקין אותו שנאמר "ועד אחד, לא-יענה בנפש למות" (במדבר לה, ל), בין לזכות בין לחובה. ומהו זה שנאמר "למות": כלומר עד שהעיד בנפש למות לא יענה דבר, אלא יעיד וישתק.

י. אבל בדיני ממונות, יש לעד ללמד זכות וחובה. אבל לא ימנה מן הדינין, ולא יעשה דין, שאין עד נעשה דין, אפלו בדיני ממונות. במה דברים אמורים, בדבר שצריך עדים מן התורה,

וְצִרִיךְ דִּינִין לְדוֹן בְּאוֹתוֹ הַדְּבָר מִן הַתּוֹרָה. אָבֵל בְּשִׁלְדִּבְרֵיהֶם,
עַד נַעֲשֶׂה דִין.

יא. פִּיצֵד : אֶחָד שֶׁהֵבִיא אֶת הַגֵּט וְאָמַר, בְּפָנַי נִכְתָּב וּבְפָנַי נִחְתָּם
הוּא וּשְׁנַיִם נוֹתְנִין אוֹתוֹ לָהּ, וְנִמְצָא פָּאָלוּ נִטְלָתוּ בְּבֵית דִּין. וְכֵן
כָּל פִּיוצָא בְּזֵה.